

Van hel tot hemel

MADINA HAMIDI

Van hel tot hemel

Manteau

© 2013 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Madina Hamidi

www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland
Singel 262
1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

Omslagontwerp: Artattack
Foto omslag: Frederik Buyckx
Vormgeving binnenwerk: Ready2Print

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op
welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd
bested, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijk-
heid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien
uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 2856 9
D/2013/0034/136
NUR 301

Eind zomer 1996

Het is een rustige nacht in Kaboel, Afghanistan. Als een lantaarn verlicht de maan de donkere hemel, getooid met miljoenen fonkelende sterren. Het lijkt wel een donkerblauw tapijt vol diamanten dat zich uitspreidt over de kleine, van *kohgili* (klei) gemaakte Afghaanse huizen. Omringd door de hoge, donkere, zwarte bergen lijkt het een stad uit een sprookje. Stilletjes doven de lichten en dommelt de stad in, in volledige sereniteit. Met een glimlach om de mond bewonder ik elke avond voor het slapengaan deze onbeschrijfelijke schoonheid vanaf ons grote *poshteboom* (dakterras). Woorden schieten tekort om mijn geluk te beschrijven, en het gevoel dat een paradijs aan mijn voeten ligt kan ik niet uitdrukken. De verkoelende wind die mijn gezicht zachtjes aanraakt, vertelt dat de winter op komst is.

Het is tijd om naar bed te gaan. Naar dagelijkse gewoonte, zoals mijn ouders het mij geleerd hebben, bid ik voor het slapengaan eerst tot God. Liggend op mijn bed hef ik mijn tegen elkaar gevouwen handen ten hemel en met gesloten ogen zeg ik zachtjes de Arabische verzen uit de Koran die ik uit het hoofd heb geleerd tijdens de Koranlessen die *agha jan* (vader) ons elke dag vóór het ochtendgebed geeft.

Mijn ouders wensen ons altijd goedenacht voor ze zelf gaan slapen. Als laatste kom ik aan de beurt. ‘*Shab bekhair dokhtare nazam* (slaap zacht, mijn dochtertje)’, fluisteren ze me met een zachte, liefdevolle kus en melodieuze stem in het oor. Op dit moment lijkt alle geluk van de wereld van mij te zijn. Als een pasgeboren vogeltje in een warm nest voel ik me veilig beschermd en zorgeloos verdwaaal ik in mijn diepste dromen.

Ons gezellige, eenvoudige en moderne huisje bevindt zich in Khair Khana, in het noordwesten van Kaboel. Het is een van de modernste wijken van de stad waar sinds het begin van de jaren 1970 veel heropgebouwd is. Ons huis onderscheidt zich van de andere typisch Afghaanse huizen. Het is uitgetekend en gebouwd door mijn vader zelf en heeft alle comfort, wat niet voor elk Afghaans huis het geval is.

Onze woning is wit en heeft grote ramen met hemelsblauwe lijsten en een groot, hoog dak. Door de combinatie van die twee mooie, heldere kleuren, wit en blauw, valt het huis op tussen de andere *kohgil* (huizen van klei), die strogeel zijn.

Zoals mijn moeder zegt, zijn veel van onze buren erg ja-loers. Vaak maken ze onnozele opmerkingen als ze haar zien.

‘Vanaf jullie dakterras kunnen jullie recht in ons huis kijken. We hebben geen privacy meer’, mompelen ze afgunstig, gewoon om maar iets te zeggen.

Mijn vader had rondom het dakterras een hoge afrastering aangebracht. Niet alleen voor onze veiligheid, maar ook om geen inkijk te hebben bij de buren. Vanaf het dakterras is er alleen uitzicht op straten in de verte, met auto’s als kleine, bewegende doosjes en op de hoge bergen rondom.

Het huis heeft één verdieping. Op de benedenverdieping zijn aan de linkerkant drie slaapkamers naast elkaar, in het midden van de woning bevindt zich een grote woonkamer, en aan de rechterkant zijn er de keuken, een badkamer en er naast ook nog een kleine gastenkamer. Naast de gastenkamer is er een kleine houten trap die naar de bovenverdieping leidt.

Een badkamer binnen in het huis is zeer uitzonderlijk. Bij een typisch Afghaans *khana* (huis) bevindt het toilet zich doorgaans op de *haulti* (het erf) of in de *hayat* (de voortuin) en meestal is het niet meer dan een houten hok met middenop de houten vloer een gat, waar men met de voeten gespreid overheen gaat staan. Het is te vergelijken met een Frans toilet, met het enige verschil dat alles opgevangen wordt in de eronder gelegen ondiepe afvoerput, die nergens naartoe leidt. Slechts een keer in de maand komt iemand die met gewone emmers leegmaken, waarbij de stank zeer onaangenaam is.

Maar mijn vader vond dat niet erg praktisch en onhygiënisch. Bovendien niet geschikt voor Myriam, mijn oudste zus, die gehandicapt is. Toen hij ons huis verbouwde, heeft hij het voorzien van een modern en comfortabel toilet.

Op de eerste verdieping zijn alleen een groot buitenterras en een grote kamer die dient voor vrijetijdsbesteding. Op de vloer in die kamer ligt een rood, handgemaakt Perzisch tapijt van de beste kwaliteit met daarop mooie *toshaks* (Afghaanse dikke matrassen) en veel dikke kussens die over elkaar heen liggen. Telkens als ik hier binnenkom, waan ik me in de tijd van het Perzische Rijk, in het paleis van een sultan. In deze kamer brengen we de mooiste momenten door. Als mijn vader thuis is, zitten we hier samen met het hele gezin en spelen we spelletjes. Naast kaartspelen heeft agha jan ons ook *satranj* (schaakspel) geleerd. Dat is

de beste training voor de hersenen, zegt hij altijd. Maar het grappigste spel vind ik dat met wasknijpers. Met onze handjes hangen we agha jan vol wasknijpers om hem er als een vogelverschrikker te laten uitzien. Soms krijgt hij de tranen in de ogen van de pijn die de knijpers aan zijn neus, oren en wangen veroorzaken, maar om de pret niet te bederven zegt hij niets en houdt hij vol tot het spel afgelopen is. Als hij helemaal volhangt, spelen we verstoppertje. Agha jan telt tot tien en we moeten ons ergens verstoppen. Als een enge vogelverschrikker gaat hij dan op zoek naar ons. Wie het eerst gevonden wordt, moet de vogelverschrikker helpen om de anderen te vinden.

Maar het liefst van al leest agha jan voor uit een oud Perzisch boek. Meestal neemt hij dan *Chahr-Kitab* uit de grote bruine boekenkast die bijna de helft van de kamer vult. Het is een dik Oudperzisch boek dat mijn vader wel eens 'het wijste boek' noemt. De bloedrode kaft valt op tussen die honderden boeken die hij in zijn antieke Russische kast bewaart. Als je de kamer binnenkomt, valt je oog onmiddellijk op dat ene, dikke rode boek.

Met zijn benen over elkaar voor zich uitgestrekt, leunt hij dan achterwaarts tegen het grote kussen, zet zijn ronde bril op en begint met zijn zware stem voor te lezen. Mijn moeder brengt thee met zoetigheden en met zijn allen gaan we rond mijn vader op de toshaks zitten en luisteren aandachtig naar zijn boeiende verhalen.

Het is natuurlijk niet eenvoudig om alles te verstaan wat hij in het Oudperzisch voorleest, maar juist daarom vindt agha jan het een leuke uitdaging.

Als kind praatte ik niet graag veel, maar luisteren kon ik urenlang en ik was nieuwsgierig en leergierig. Wanneer er een moeilijk woord in een zin voorkomt, onderbreek ik agha jan om tussendoor naar de betekenis ervan te vragen. Dan

glimlacht agha jan tevreden en kijkt me over zijn bril met lachende ogen aan. Hij wrijft in zijn ogen en begint aan zijn uitleg. Hij neemt er alle tijd voor en dat vind ik juist heel leuk, waarna hij vraagt of alles duidelijk is. Als ik ja zeg, likt hij even aan zijn duim en wijsvinger en slaat de krakende, houtkleurige bladzijde van *Chahr-Ketab* om en leest verder voor.

Maar niet iedereen vindt mijn nieuwsgierigheid even leuk. Soms krijg ik een felle por in mijn zij van een van mijn zussen die me met een dreigende blik duidelijk maakt dat ik niet te veel vragen moet stellen. Door mij moeten ze langer blijven en daardoor hebben ze minder tijd om met hun vriendinnen buiten rond te hangen.

Maar het is ook agha jans gewoonte om na elke lezing vragen te stellen, om te zien wat we allemaal uit het verhaal geleerd hebben. Om het spannend te maken organiseert hij soms een quiz. Wie de meeste vragen correct beantwoordt, is de winnaar en kan mijn vader vragen iets te kopen wat hij of zij graag wil. Op deze prettige manier moedigt hij ons altijd aan te studeren. En vaak ben ik de winnaar.

'*Shahbaz dokhtaram, offarin* (goed gedaan, mijn dochter)', zegt agha jan in zijn handen klappend als hij mij tevreden op het voorhoofd kust. Achteraf krijg ik dan weer een por van een van mijn zussen.

Ook na schooltijd is deze kamer een rustige plek om huiswerk te maken. Als er iets is dat we niet goed begrijpen, dan komt agha jan na zijn werk bij ons zitten en herhaalt urenlang, liefdevol en geduldig, telkens opnieuw de leerstof met ons tot we alles snappen. Maar zoals de meeste kinderen probeer ik soms ook, als een typisch verwend kind, aan het leren te ontsnappen. Om zo snel mogelijk buiten op de *kocha* (straat) met de kinderen uit de buurt te gaan spelen. Liefst van al speel ik *jizbazi* (hinkelspel). Als dit spel niet bestond, dan was ik waarschijnlijk nooit buiten gekomen. Ik was

echt niet graag tussen al die lawaaierige kinderen, net een oude bazaar vol vrouwen. Sommige vond ik zelfs vies, met hun onophoudelijk lopende neus die ze met hun door *khak* (stuifzand) bevuilde kleren telkens afveegden. Mijn moeder had ook een enorme hekel aan zulke kinderen. Ze noemde hen *khilmok*. Het hinkelspel was mijn favoriete spel omdat ik anderen kon verslaan. Ik hield altijd van uitdagingen.

Maar vaak wanneer ik op het punt sta om als kleine deugniet te ontsnappen, staat agha jan voor de deur en zegt hij met een stem vol liefde en volharding, terwijl hij zo breed glimlacht dat ik duidelijk zijn gouden hoektand zie blinken:

‘Onderwijs bouwt de toekomst en als een schild zal het je altijd beschermen.’

Dan streelt hij met zijn grote hand over mijn hoofd. Hij houdt mij nooit tegen om naar buiten te gaan, maar zijn wijze woorden laat hij wel even horen.

2

Het is midden in de nacht. In de eerste grote slaapkamer op de benedenverdieping slaapt mijn vijfjarige broertje Hamed zacht naast mijn moeder Sultana. Lekker warm ligt zijn kleine lichaampje in haar armen. Als een engel slaapt mijn jongste zusje Sonya van zeven aan haar andere zijde. Ik slaap samen met mijn drie oudere zussen - Rokiya, elfjaar, Fariya, vijftien, en Myriam - in de tweede slaapkamer ernaast. Omdat mijn jongste broertje 's nachts veel huilt, slaapt mijn vader Hamidullah nu samen met mijn oudere broer Javed in de iets kleinere slaapkamer dicht bij de voordeur. Iedereen is in een diepe slaap, verzonken in de zoetste dromen.

Het duurt niet lang of de vreedzame nacht wordt verstoord door een oorverdovend en angstaanjagend lawaai. Het lijkt wel of de hemel neerstort. Mijn hele familie wordt in paniek wakker. Niemand weet wat er aan de hand is. Ik en mijn zussen Rokiya en Farya rennen ijlings naar de kamer van mijn moeder en gillen:

'Modar jan (liefste mama)!'

Mijn moeder lijkt erg bang, maar probeert mijn jongste zusje Sonya en mijn broertje Hamed te sussen, die allebei aan het huilen zijn, wakker gemaakt door het huiveringwekkende lawaai. Mijn vader komt verschrikt in zijn nachtgewaad naar de kamer gerend, waar we met z'n allen dicht bij elkaar rond het bed van mijn moeder zitten.

‘Is iedereen ongedeerd?’ vraagt hij zeer ongerust, terwijl hij angstig kijkt of iedereen aanwezig is.

We staren agha jan alleen maar aan, zonder antwoord te geven.

‘Waar is Myriam?’ roept hij ineens.

Hij rent snel terug naar onze slaapkamer, stampt hard tegen de halfopen deur die zijn zicht belemmert. Achter in de kamer, dicht bij het raam, ziet hij Myriam die nog steeds worstelt met de dekens die op haar liggen. Door haar verlamming heeft ze maar één hand om zichzelf te bevrijden en ze probeert met moeite op te staan.

Ooit was Myriam een gezond kind. Toen ze ongeveer twee jaar oud was, net toen ze begon te spreken, is ze erg ziek geworden en belandde ze in het ziekenhuis. Er was een risicovolle medische ingreep nodig aan haar ruggenmerg, waardoor de helft van haar lichaam nu voorgoed verlamd is. Sindsdien kan ze amper lopen, ze kan niet meer spreken en ook bij het eten en zich aankleden heeft ze hulp nodig. Haar zelfstandigheid is ze al vijftien jaar kwijt.

Mijn vader komt met Myriam in zijn armen aangerend. Hij zet haar op het bed naast mijn moeder. Ze is in shock en met wijd opengesperde ogen hapt ze naar adem. Het is meer dan duidelijk dat ze heeft geprobeerd om hulp te roepen, wat door haar handicap natuurlijk niet lukte.

Nu ik haar in deze toestand zie, vreten schuldgevoelens me vanbinnen op. Hoe kon ik haar vergeten! Mijn oudste zus, die er ondanks haar beperking altijd voor mij was. De zus die mij met haar ene hand in haar armen nam en me zoveel liefde gaf.

Mijn vader ziet mijn ogen vol tranen en weet dat ik mezelf verwijten maak. Hij neemt me in zijn armen en zegt:

‘*Dokhtaram* (mijn dochter), zolang je vader in leven is, hoeven jullie je nergens zorgen over te maken.’ Hij geeft me een kus op mijn voorhoofd.

Haastig staat hij op, doet zijn *patu* om (een grote dikke sjaal die mannen dragen in Afghanistan) en zegt:

‘Jullie moeten allemaal hier blijven, ik ga even naar buiten om te zien wat er precies gebeurd is.’

‘Maar blijf toch gewoon binnen, wie weet welk gevaar er is midden in de nacht’, antwoordt mijn moeder met trillende stem.

‘Maak je maar geen zorgen, ik kom snel terug, *Khudowand bo most* (God is bij ons)!’ Hij draait zich om en loopt haastig door onze kleine tuin naar de voordeur. En ik zie mijn vader door de groene voordeur de donkere straat in snellen en verdwijnen, waarna de deur krijsend achter hem dichtslaat.

Bang, biddend en ongeduldig afwachtend kijk ik voortdurend naar de voordeur. Ik hoop dat mijn vader snel terugkomt.

Bijna een halfuur later gaat de voordeur weer piepend open en komt hij eindelijk binnen. Aan zijn gezicht is te zien dat er iets heel ergs gebeurd is.

‘*Khudoro shukr* (oh, godzijdank) dat je terug bent! Wat is er gebeurd? Waar kwam dat lawaai vandaan?’ roept mijn moeder opgelucht wanneer ze mijn vader ongedeerd ziet binnenkomen.

Hij doet de deur achter zich goed op slot met verschillende sloten, haast zich naar ons toe en zegt zeer verontrust:

‘Er blijkt een bombardement te zijn geweest niet zo ver van hier. Ik vrees dat het ergste is begonnen.’

‘*Yo Khudoyo* (oh, God)! Wat gaat er nu gebeuren?’ vraagt mijn moeder paniekerig.

‘Er is nog geen reden om ongerust te zijn, *azizam* (lief), ik heb alleen met een paar burens gesproken, er is slechts een vermoeden van oorlog, er staat nog niets vast’, probeert mijn vader haar en ons gerust te stellen. ‘Laten we weer gaan sla-

pen, morgenochtend zullen we via het nieuws meer te weten komen. *Inshallah hamachi khub mesha* (alles komt goed)! Moedig probeert hij ons te bedaren, al lijkt zijn stem heel droevig.

Maar in zijn ogen kan ik lezen dat hij ons niet alles vertelt, hij weet meer.

Omdat we nog steeds bibberen van de schrik, stelt mijn vader voor dat we allemaal in dezelfde kamer naast elkaar slapen. Zo zullen we ons veilig voelen. Enkelen van ons liggen op de toshaks op de grond, de anderen op het bed naast mijn moeder, bijna op elkaar, alleen om deze griezelige nacht door te komen. Echt slapen is moeilijk, het is nauwelijks mogelijk om je ogen te sluiten, laat staan te slapen.

De angstwekkende herrie buiten wordt steeds erger... De geweerknallen in de verte lijken onophoudelijk vuurwerk. Iedereen is wakker, burens lopen nog steeds op straat, helemaal in paniek, anderen hebben zich in één huis verzameld, waar zij ongerust de gebeurtenissen bespreken.

Eén ding is zeker: de rust is verstoord in elk huis in Ka-boel, dit is waarschijnlijk de laatste vreedzame nacht geweest, en niet alleen voor ons.

Als negenjarig kind dat alleen maar harmonie en geluk gekend heeft, begrijp ik niet echt wat mijn vader bedoelt met de woorden 'bombardement' en 'oorlog'. Ik had mijn ouders wel eerder het woord 'oorlog' horen noemen, maar ik wist niet wat ze daarmee eigenlijk bedoelden. Een onschuldig kind heeft daar wellicht geen interesse voor. Maar door de manier waarop hij erover spreekt, de klank in zijn stem, en door het verschrikkelijke geluid waardoor we wakker zijn geschrokken, weet ik dat het allesbehalve goed nieuws is. Iets heel ergs waardoor iedereen in paniek en angst is.

Na zeven jaar was dit mijn eerste week terug in Afghani-

stan. Toen ik ongeveer twee jaar oud was, had mijn vader besloten om met het hele gezin naar Rusland te verhuizen. Daar werkte hij jarenlang als industrieel ingenieur en wij gingen vredig en ijverig naar school.

Ik herinner me nog mijn kleutertijd alsof het gisteren was. Het onderwerp van de les was eens: eerste woordjes leren schrijven. Maar tot grote verbazing van mijn kleuterjuf kon ik toen al volledige zinnen schrijven. En dat ook nog zonder fouten. Ik kan niet verklaren hoe het gebeurde, het lukte me gewoon. Ik veronderstel dat het kwam door mijn aangeboren passie voor studeren. Of het waren mijn vaders woorden die vanaf mijn geboorte ingeprent waren in mijn hart. Nooit zal ik het verbaasde gezicht van de juf vergeten. Haar wenkbrauwen in boogjes boven haar wijd opengesperde blauwgroene ogen. Mijn ouders werden op de hoogte gebracht en voor ik het wist zat ik in de hogere klas.

Alles beviel me enorm. Ik was zo blij dat ik meer leerstof kreeg. Maar wiskunde, dat was wat anders. Dat deed ik tegen mijn zin. Tijdens de les wiskunde zat ik liever stiekem te tekenen. Daar was ik ook heel goed in. Ik weet nog hoe ik de figuren uit mijn kleurboekjes exact, zonder enig verschil, overtekende op een wit blaadje. Mijn favoriete figuren waren Disneyprinsessen. Ik weet nog hoe ik Assepoester overtekende en er een nieuw verhaal bij verzong waarin ze een moeder had. Een moeder die haar beschermde tegen iedereen die haar pijn wilde doen. Ik deed het omdat ik altijd huilde als ik prinsessen verdrietig zag. Ook omdat ik stiekem zelf een prinses wilde zijn. Soms tekende ik alleen het gezicht van de Disneyprinses omdat ik haar zo mooi vond en gaf haar een andere jurk. Ik noemde haar dan Madina.

Maar naast het vak wiskunde waren er ook mijn klasgenoten die tegenvielen. Ik werd gepest door hen omdat ik de

beste van de klas was en ook niet even oud was als zij. Als we in de rij stonden om naar de eetzaal te gaan, moest ik altijd helemaal vooraan staan omdat ik de kleinste was. Als de leerkracht zich omdraaide, trokken ze aan mijn haarvlechtjes en giechelden ze onder elkaar. Iedereen noemde me 'kleintje'. Ik had zo'n hekel aan dat woord.

Af en toe hilde ik wel stiekem, maar mijn leerkracht taalkunde - Natalya heette ze en ze had lange zwarte haren en mooie blauwe ogen - maakte mijn dag weer goed door mij een nieuw prinsessenverhaal te vertellen. Ik was haar lieveling, ze had me zo graag dat ze zelfs een keer naar ons thuis is gekomen om mijn moeder te smeken me een keer mee te mogen nemen naar de grote bazaar. Daar kocht ze een nieuwe set kleurpotloden voor me, een nieuw tekenalbum en een paar Disneykleurboekjes. 'Je bent toch een speciaal meisje, hè', zei ze altijd tegen me als ze me bewonderend aankeek en een knuffel gaf die me bijna verstikte.

In tegenstelling met mijn andere zussen was ik ook iemand die erg teruggetrokken was. Veel vrienden had ik nooit. Ik zat liever alleen een boek te lezen of te tekenen. En als ik toch onder de mensen was, luisterde ik altijd nieuwsgierig en aandachtig naar hen, vooral naar de volwassenen. Zelf praatte ik niet graag. Ik wilde alles weten en alles kennen. Mijn dorst naar kennis was onlesbaar.

In Rusland had ik het droomleven van elk kind. Mijn ouders hielden enorm veel van ons en probeerden ons het allerbeste te geven. Voor agha jan was niets te veel, zeker niet als het ging om meer kennis te verwerven. Zo nam hij ons zelfs mee naar de Krasnaja Ploshad in Moskou om daar het gebalsemde lichaam van Lenin te gaan bezoeken in zijn Mausoleum. Mijn vader was niet echt een liefhebber van Lenin, maar hij deed het toch voor ons. We moesten alles gezien hebben en overal kennis van hebben.

Ik herinner me nog de onbewogen gezichten van de vier gewapende bewakers die kaarsrecht op elke hoek van Lenins rustplaats stonden. Er heerste een serene stilte in het hele gebouw terwijl de massa langs het lichaam passeerde. Ik zat als onwetend kind met bungelende benen op de rand en het scheelde niet veel of ik sprong in de omheining van de verboden rustplaats. Opeens zweefde ik door de lucht, mijn vader tilde mij op en nam me in zijn armen. Zachtjes fluisterde hij in mijn oor: ‘Daar mag je niet in, *azizam* (schatje).’

Maar dat was niet het enige. Agha jan nam ons ook mee op reis naar de omringende landen. Behalve naar Oekraïne en Wit-Rusland gingen we ook naar Polen. En hij was van plan om samen met ons door heel Europa te reizen, zodat we alle landen konden ontdekken. Agha jan probeerde elke wens te vervullen zodat we niets tekortkwamen.

Soms nam agha jan mij op zijn schoot en zei:

‘*Dokhtaram taaje saaram* (mijn dochter, de kroon op mijn hoofd), ik voel me als een koning zo rijk wanneer ik naar jou kijk. Studeer goed en ik maak al je dromen waar.’

Maar er gebeurde iets waardoor we naar Afghanistan terugkeerden.

De volgende dag word ik wakker. Als ik me niet vergis is het negen of tien uur ’s ochtends.

De zwarte Sony-radio van mijn vader, die hij uit Rusland meegebracht had, staat zoals gewoonlijks aan en er speelt muziek van Ahmad Zahir (een overleden Afghaanse zanger).

Alles lijkt zo alledaags alsof er nooit iets gebeurd is. Of mijn ouders proberen het toch zo te laten lijken om ons een ander idee te geven of te beschermen. Mijn moeder is zoals gewoonlijk in de keuken, want ik hoor het gekletter van keukenspullen. De lekkere geur die zich over het hele

huis verspreidt, wijst erop dat ze *qabuli* (rijstspecialiteit van Afghanistan) heeft klaargemaakt. Agha jans en mijn lievelingseten. Mijn zussen zijn met het huishouden bezig. Fariya veegt met de handbezem terwijl Rokiya haar helpt met het opvouwen van de toshaks.

Agha jan zit rustig in zijn leren stoel die in de rechterhoek van de woonkamer schuin tegenover de televisie staat. Met zijn hoofd rustend tegen de rugleuning, lijkt hij in gedachten verdiept. De rimpels in zijn voorhoofd en zijn rode ogen zijn een teken dat hij erg van streek is.

Dan wordt de muziek onderbroken en is er alleen een vreemd geruis hoorbaar.

'...de taliban zijn nu aan de macht' wordt er met een schrikwekkende stem en met veel achtergrondgeruis verkondigd.

Wanneer mijn vader dat hoort, springt hij op en luistert aandachtig verder.

'...de scholen en universiteiten zullen overal gesloten worden ... de vrouwen mogen niet meer naar school en mogen ook niet meer gaan werken ... Ze moeten thuis blijven en als ze zich toch buitenshuis begeven, moet hun lichaam volledig bedekt zijn. Haren, handen, benen en het gezicht mogen niet zichtbaar zijn ... en ze moeten vergezeld zijn van een mahram (echtgenoot, broer, vader) ... Mannen moeten vanaf nu hun baard laten groeien en vijf keer per dag in de moskee gaan bidden ... Ook muziek en televisie zullen we verbieden ... omdat ze een verbasterende invloed hebben. ... Wie steelt zal de hand afgehakt worden ... Wie ongehoorzaam is en zich niet houdt aan onze regels, zal aan strenge straffen onderworpen worden...' Zo blijft de griezelige stem met een opvallend accent door het sterke radiogeruis heen verder spreken.

Ik begrijp helemaal niks van wat er gezegd wordt. Ik sta bij de deur van de slaapkamer en zie alleen het gezicht van mijn vader erg veranderen. Hij zit nu voorovergebogen, in zijn handen wrijvend en wordt erg zenuwachtig.

Ik loop naar hem toe en raak met mijn handje zijn schouder aan. Is het door zijn grote gespierde gestalte of door zijn ongerustheid dat hij mij amper voelt.

‘Agha jan, wat zeggen ze? Waarom ben je zo droevig?’ vraag ik bezorgd en zeer nieuwsgierig.

Wanneer hij mijn stem hoort, draait hij zijn gezicht naar me toe. Met een geforceerde glimlach zegt hij:

‘*Taa je saram* (letterlijk: mijn kroon), kom hier bij me.’ Hij tilt me op met zijn twee sterke armen en zet me op zijn schoot.

‘Agha jan, waarom ben je zo droevig?’ vraag ik hem opnieuw, terwijl ik in zijn vochtige en rode ogen kijk.

‘Waarom denk je dat, *jaanem* (schat)? Ik ben helemaal niet droevig, wie zegt dat?’ antwoordt hij ontkennend.

‘Maar waarom zijn je ogen dan rood? Wat zeggen die mensen op de radio?’ Als een nieuwsgierig kind blijf ik vragen stellen.

Hij kijkt me in de ogen en zegt:

‘*Qurbonet shawam azizam* (mijn aanbeden schat), dat komt omdat ik mijn bril niet op heb, je weet toch dat ik slechte ogen heb?’

Daarna drukt hij me hard tegen zijn borst, geeft me een stevige kus op mijn wang en zegt:

‘Weet één ding, je papa zal nooit verdrietig zijn, want hij heeft prachtige engelen zoals jullie in huis’, en hij drukt me opnieuw tegen zijn brede borstkas.

Maar ondanks zijn overtuigende antwoord voel ik ergens dat hij toch nog zijn echte gevoelens verbergt. Is het omdat hij ons wil beschermen? Maar waartegen dan? Verdwaald in onwetendheid blijf ik mezelf vragen stellen. Maar nergens vind ik antwoorden. Voorlopig niet.

3

Op een normale werkdag begint ons alledaagse leven altijd heel vroeg. Om zes uur 's ochtends worden we allemaal wakker gemaakt door mijn vader.

Met een lichte ochtendtraining in onze voortuin bereidt hij ons voor op het ochtendgebed en de Koranrecitatie.

Naast de studie vindt agha jan geloof ook zeer belangrijk. Hij zegt dat we God altijd dankbaar moeten zijn voor alle genot dat we in het leven van Hem krijgen. Ook omdat geloof het meest wezenlijke ingrediënt van het leven geeft: hoop.

Hoop is een motiverend element dat je laat vechten om je doelstelling in het leven te bereiken, zegt hij altijd.

Ik ken het gebed nog niet zo goed. Omdat ik nog te klein ben, mag ik van agha jan eerst alleen nog maar kijken hoe hij met mijn oudere zussen het gebed voordoet.

'*Allahu Akbar*', luidt zijn zware stem, als hij op een tapijtje rechtop staat. Dan buigt hij. Dan knielt hij op zijn knieën en dan staat hij weer op. Mijn zussen achter hem doen hetzelfde.

Ik begrijp er niets van. Omdat buiten het *Allahu Akbar* de rest van het gebed niet hardop gezegd wordt, begin ik me al snel te vervelen. Soms ga ik dan naast mijn zus staan, doe haar bewegingen na en probeer te liplezen. Zonder de juiste woorden te kennen bazel ik maar iets om te doen alsof. 'Weso-ss-wsso-wseoeoso', lispel ik, waardoor mijn zus in